

Όνοματεπώνυμο: .....

Μάθημα: .....

Υψη: .....

Επιμέλεια διαγωνίσματος: .....

Αξιολόγηση : .....

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Το Χρέος του Εκπαιδευτικού

Στην εποχή μας συντελούνται μεγάλες και συνεχείς μεταβολές δημιουργώντας νέες απαιτήσεις και συνθήκες, στις οποίες καλείται ο σύγχρονος άνθρωπος να προσαρμοστεί. Σ' αυτή την εποχή, μάλιστα, που η Ελληνική κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη με ένα μεγάλο στοίχημα: να μετασχηματίσει τη σύγχρονη **πολυπολιτισμική** κοινωνία που δημιουργήθηκε από την όσμωση διαφορετικών πολιτισμικών στοιχείων σε διαπολιτισμική δημοκρατική κοινωνία, ο ρόλος του Εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Και όπως αναφέρει ο Κούτρας, όσο περίπλοκα και **δύσκολα** γίνονται τα σύγχρονα προβλήματα, τόσο πιο δύσκολο, αλλά και πιο σημαντικό, είναι το λειτούργημα του Εκπαιδευτικού.

Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού είναι διπτός, μορφωτικός και ηθικός. Το χρέος του «η σύναψη μιας δημιουργικής σχέσης του μαθητή με τη γνώση, δηλαδή με τον εαυτό του, με τους άλλους και με τον κόσμο» (Charlot).

Στο πλαίσιο του μορφωτικού του ρόλου καλείται να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο. Οφείλει να μετατρέψει το σχολείο σε χώρο δημιουργικό, να απορρίψει τον παρωχημένο τρόπο του δασκαλοκεντρικού μαθήματος, να αρνηθεί για τον εαυτό του τη θέση του «παντογνώστη δασκάλου» και να αναζητά πρώτος απ' όλους την διαρκή επιμόρφωση. Με τον τρόπο αυτό κι αφού κατανοήσει πως η θέση του είναι συν-οδοιπόρος και συν-ταξιδιώτης του μαθητή στο ταξίδι της γνώσης, και μέσα από νέες ευρηματικές μεθόδους μάθησης θα κατορθώσει να του καλλιεργήσει τη κρίση και το διερευνητικό πνεύμα δίνοντάς του την ευκαιρία να σκεφθεί, να συνδυάσει και να δράσει ως **αυτόνομη** προσωπικότητα. Μια προσωπικότητα, που θα αγαπήσει τη γνώση και το σχολείο. Και για να είναι καρποφόρα η προσπάθειά του αυτή, έχει χρέος να απορρίψει – stricto sensu – από το σκέψη του προκαταλήψεις και στερεότυπα. Να εναρμονιστεί με τα νέα πολιτισμικά δεδομένα, να σέβεται την ξεχωριστή προσωπικότητα του κάθε μαθητή του και να τον αγαπήσει. Αυτά όμως προϋποθέτουν από τον δάσκαλο πίστη στον εαυτό του και καταπολέμηση των συμπλεγμάτων του, γεγονόσ που θα τον οδηγήσουν σε ισορροπία.

Και δεν είναι μόνο οι γνώσεις στο χρέος και στην αποστολή του δασκάλου. Ο νέος γυρεύει να βρει στο δάσκαλό του τον οδηγό της ζωής. Τον άνθρωπο που θα τον βοηθήσει στην ψυχική και πνευματική θωράκισή του, εμφυσώντας του αξίες και ιδανικά. Τη πίστη για τη ζωή. Και για τούτο χρειάζεται ο Εκπαιδευτικός να έχει ήθος και ηθική. Με αυτά θα σμιλέψει τη ψυχή του νέου και θα του διαμορφώσει τον χαρακτήρα του. Το χρέος του είναι να του προβάλλει τις αξίες της ζωής, να του ξυπνήσει τον πόθο του καλού και τέλος να τον βοηθήσει να τονωθούν μέσα του οι δυνάμεις της ψυχής, αυτές που θα τον στηρίξουν να θεμελιώσει ο ίδιος, με προσωπικό πόνο τη πίστη αξερίζωτη μέσα του σε κάθε μεγάλη αξία της ζωής. Σε μια ατμόσφαιρα αμοιβαίας πίστης και αγάπης ανάμεσα στο δάσκαλο και το μαθητή θα του **στερεώσει** τη πίστη στην αξία του ανθρώπου και θα του ενισχύσει τη δύναμη να αναζητά το καλό. Από αυτή τη σχέση ανάμεσα στον δάσκαλο και στον μαθητή και οι δυο πλευρές ταυτόχρονα παίρνουν και δίνουν. Κι ο δάσκαλος εκ-παιδεύεται και μάλιστα πιο γόνιμα από το νέο.

Ο νέος ζητά από τον δάσκαλό του να είναι καλλιεργημένος, με πνεύμα ανοιχτό και ανήσυχο, να τον αγαπά. Να έχει δημοκρατικές στάσεις και αξίες καθώς και ικανότητα θέασης και διαχείριση των πραγμάτων από διάφορες πλευρές. Να επιδιώκει τον διάλογο και να ενθαρρύνει την ελεύθερη διατύπωση απόψεων ώστε να διαμορφώσει ώριμους και συνειδητοποιημένους πολίτες που δεν θα είναι δέσμιοι ξεπερασμένων αντιλήψεων και προσεγγίσεων.

Υψηλό το λειτούργημα του εκπαιδευτικού κι ακόμα πιο υψηλό το χρέος του απέναντι στους νέους. Ας μείνει στο μυαλό μας το μήνυμα από το 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εταιρείας Επιστημών Αγωγής Δράμας (2008): «Εκπαίδευση, δεν είναι να γεμίζεις τον μαθητή με γνώσεις από έξω προς τα μέσα. Είναι να βγάζεις από μέσα προς τα έξω τις ψηλότερες, ευγενέστερες και καλύτερες ιδιότητες που βρίσκονται έμφυτες στο κάθε άτομο». Αυτό είναι το χρέος του εκπαιδευτικού.

Δρ. Πολύβιος Ν. Πρόδρομος

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ένας αριθμός

Στο σύντομο αφήγημα του Τσέχωφ «Ένας αριθμός» η δεσποινίς Ιουλία αντιπροσωπεύει τον άβουλο ανθρώπινο τύπο• δεν τολμά να διεκδικήσει τα δικαιώματά της και συχνά πέφτει θύμα οικονομικής και κοινωνικής εκμετάλλευσης. Ο Τσέχωφ σκιαγραφεί με απλό και ευτράπελο τρόπο την παθητική ψυχολογία, η οποία χαρακτήριζε σε μεγάλο βαθμό τη γυναικεία συμπεριφορά τα παλαιότερα χρόνια.

Τις προάλλες φώναξα στο γραφείο μου τη δεσποινίδα Ιουλία, τη δασκάλα των παιδιών. Έπρεπε να της δώσω το μισθό της.

- Κάθισε να κάνουμε το λογαριασμό, της είπα. Θα 'χεις ανάγκη από χρήματα και συ ντρέπεσαι να ανοίξεις το στόμα σου... Λοιπόν... Συμφωνήσαμε για τριάντα ρούβλια το

μήνα...

- Για σαράντα.

- Όχι, για τριάντα, το έχω σημειώσει. Εγώ πάντοτε τριάντα ρούβλια δίνω στις δασκάλες... Λοιπόν, έχεις δύο μήνες εδώ...

- Δύο μήνες και πέντε μέρες...

- Δύο μήνες ακριβώς... Το 'χω σημειώσει... Λοιπόν, έχουμε εξήντα ρούβλια. Πρέπει να βγάλουμε εννιά Κυριακές... δε δουλεύετε τις Κυριακές. Πηγαίνετε περίπατο μετα παιδιά. Έπειτα έχουμε τρεις γιορτές...

Η Ιουλία έγινε κατακόκκινη και άρχισε να τσαλακώνει νευρικά την άκρη του φουστανιού της, μα δεν είπε λέξη.

- Τρεις γιορτές... μας κάνουν δώδεκα ρούβλια το μήνα... Ο Κόλιας ήταν άρρωστος τέσσερις μέρες και δεν του έκανες μάθημα... Μονάχα με τη Βαρβάρα ασχολήθηκες... Τρεις μέρες είχες πονόδοντο και η γυναίκα μου σου είπε να αναπαυτείς μετά το φαγητό... Δώδεκα και επτά δεκαεννιά. Αφαιρούμε, μας μένουν... Χμ! σαράντα ένα ρούβλια... Σωστά;

Το αριστερό μάτι της Ιουλίας έγινε κατακόκκινο και νότισε. Άρχισε να τρέμει το σαγόνι της. Την έπιασε ένας νευρικός βήχας, έβαλε το μαντίλι στη μύτη της, μα δεν έβγαλε άχνα.

- Την παραμονή της πρωτοχρονιάς έσπασες ένα φλιτζάνι του τσαγιού με το πιατάκι του... Βγάζουμε δύο ρούβλια... Το φλιτζάνι κάνει ακριβότερα γιατί είναι οικογενειακό κειμήλιο, μα δεν πειράζει... Τόσο το χειρότερο! Προχωρούμε! Μια μέρα δεν πρόσεξες τον Κόλια, ανέβηκε ο μικρός στο δέντρο και έσκισε το σακάκι του... Βγάζουμε άλλα δέκα ρούβλια... Άλλη μια μέρα που δεν πρόσεχες, έκλεψε μια καμαριέρα τα μπουτάκια της Βαρβάρας. Πρέπει να 'χεις τα μάτια σου τέσσερα, γι' αυτό σε πληρώνουμε... Λοιπόν, βγάζουμε άλλα πέντε ρούβλια. Στις δέκα του Γενάρη σε δάνεισα δέκα ρούβλια...

- Όχι, δεν έγινε τέτοιο πράμα. μουρμούρισε η Ιουλία.

- Το 'χω σημειώσει!

- Καλά...

- Βγάζουμε είκοσι επτά ρούβλια, μας μένουν δεκατέσσερα.

Τα μάτια της Ιουλίας γέμισαν δάκρυα. Κόμπι ιδρώτα γυάλιζαν πάνω στη μύτη της. Κακόμοιρο κορίτσι!

- Μα εγώ μια φορά μονάχα δανείστηκα χρήματα. Μονάχα τρία ρούβλια, από την κυρία, μουρμούρισε η Ιουλία και η φωνή της έτρεμε... Αυτά είναι όλα όλα που δανείστηκα.

- Μπα; Και γω δεν τα είχα σημειώσει αυτά. Λοιπόν, δεκατέσσερα έξω τρία, μας μένουν έντεκα. Πάρε τα χρήματά σου, αγαπητή μου! Τρία... τρία, τρία... ένα και ένα... Πάρ' τα...

Και της έδωσα έντεκα ρούβλια. Τα πήρε με τρεμουλιαστά δάχτυλα και τα έβαλε στην τσέπη της.

- Ευχαριστώ, ψιθύρισε.

Πετάχτηκα ορθός και άρχισα να βηματίζω πέρα δώθε στο γραφείο. Με έπιασαν τα δαιμόνια μου.

- Και γιατί με ευχαριστείς;
- Για τα χρήματα.
- Μα, διάολε, εγώ σε έκλεψα, σε λήστεψα! Και μου λες κι ευχαριστώ;
- Οι άλλοι δε μου 'διναν τίποτα!...
- Δε σου 'διναν τίποτα. Φυσικά! Σου έκανα μια φάρσα για να σου γίνει σκληρό μάθημα. Πάρε τα ογδόντα σου ρούβλια! Τα είχα έτοιμα στο φάκελο! Μα γιατί δε φωνάζεις για το δίκιο σου; Γιατί στέκεσαι έτσι σαν χαζή; Μπορείς να ζήσεις σ' αυτό τον κόσμο αν δεν πατήσεις λίγο πόδι, αν δε δείξεις τα δόντια σου; Γιατί είσαι άβουλη;
Μουρμούρισε μερικά ευχαριστώ και βγήκε.

Α. Τσέχωφ, *Διηγήματα*,
μτφρ. Κ. Σιμόπουλος, Θεμέλιο

Παρατηρήσεις

Δραστηριότητα 1η

α) Να παρουσιάσετε στην τάξη σας την περίληψη των 4^{ων} πρώτων παραγράφων του κειμένου σε 80 περίπου λέξεις.

Μονάδες 15

β) Να χαρακτηρίσετε καθεμιά από τις πιο κάτω προτάσεις ως ΣΩΣΤΗ ή ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ, σύμφωνα με το κείμενο. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με χωρία του κειμένου:

- i. Ο Εκπαιδευτικός θα πρέπει να μην επηρεάζεται από τις κοινωνικές εξελίξεις.
- ii. Ο Εκπαιδευτικός χρειάζεται να επιμορφώνεται συνεχώς.
- iii. Το ήθος του εκπαιδευτικού δεν επηρεάζει τον μαθητή του.
- iv. Η αμοιβαία-μεταξύ δασκάλου και μαθητή-αγάπη και πίστη, θα βοηθήσει το νέο να στεριώσει μέσα του τις αξίες της ζωής.
- v. Ο Εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι δημοκρατικός και να έχει διευρυμένους πνευματικούς ορίζοντες.

Μονάδες 15

Δραστηριότητα 2η

α) Να βρείτε με ποιον τρόπο ο συντάκτης του κειμένου οργανώνει τις απόψεις του στην 3^η παράγραφο. (Στο πλαίσιο... ισορροπία);

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις πιο κάτω λέξεις: συντελούνται, μετασχηματίζει, διπτός, διαρκή, καρποφόρα

Μονάδες 5

γ) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου: πολυπολιτισμική, δύσκολα, αυτόνομη, εσωτερική, στερεώσει.

Μονάδες 5

δ) Να βρείτε με ποιους τρόπους και με ποια μέσα προσπαθεί να πείσει ο συντάκτης στην 1η παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 5

ε) Να πείτε τι δηλώνουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις: μάλιστα, αλλά και, δηλαδή, αφού, όμως που βρίσκονται στις 3 πρώτες παραγράφους του μη λογοτεχνικού κειμένου.

Μονάδες 5

Δραστηριότητα 3η

Σε ένα κείμενο 100 – 200 λέξεων να συγκρίνετε το ρόλο και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού στο παρελθόν και το παρόν, αξιοποιώντας και στοιχεία του λογοτεχνικού κειμένου (κειμενικούς δείκτες).

Μονάδες 15

Δραστηριότητα 4η

Σε ένα άρθρο (300-350 λέξεις) που θα δημοσιευθεί στο ηλεκτρονικό περιοδικό του σχολείου σας, αναφερθείτε στα προβλήματα του σημερινού σχολείου και έπειτα στα χαρακτηριστικά του σωστού εκπαιδευτικού.

Μονάδες 30

Να έχετε επιτυχία !